

V Bruseli 14. apríla 2023
(OR. en)

8322/23

**Medziinštitucionálny spis:
2023/0095(COD)**

**PROCIV 22
JAI 451
COHAFA 43
FIN 426
CODEC 610
CADREFIN 48**

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	14. apríla 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2023) 194 final
Predmet:	Návrh ROZHODNUTIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2023) 194 final.

Príloha: COM(2023) 194 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 4. 2023
COM(2023) 194 final

2023/0095 (COD)

Návrh

ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

**ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej
ochrany**

(Text s významom pre EHP)

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Cieľom návrhu je zmeniť rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1313/2013/EÚ zo 17. decembra 2013 o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany¹ (ďalej len „rozhodnutie“), na základe ktorého Európska únia podporuje, koordinuje a dopĺňa opatrenia členských štátov² v oblasti civilnej ochrany, pokiaľ ide o prevenciu, pripravenosť a reakciu na prírodné katastrofy a katastrofy spôsobené ľudskou činnosťou v rámci Únie aj mimo nej.

Jediným účelom navrhovanej zmeny je zabezpečiť, aby Únia mohla naďalej poskytovať núdzovú podporu členským štátom v boji proti prírodným požiarom prostredníctvom kapacít vytvorených v rámci „prechodnej fázy rescEU“, kým nebude k dispozícii stála európska letecká flotila na boj proti lesným požiarom. Konkrétnym cieľom tohto návrhu je predĺžiť koniec prechodného obdobia uvedeného v článku 35 z 1. januára 2025 na 31. decembra 2027. Tento dátum zodpovedá koncu súčasného viacročného finančného rámca (VFR).

S rastúcimi teplotami a dlhšími obdobiami sucha sa zvyšuje aj riziko rozsiahlejších prírodných požiarov v Únii, pričom tieto požiare sú čoraz častejšie a intenzívnejšie. Sezóna prírodných požiarov v Únii bola v roku 2022 rekordne ničivá. Došlo celkom k 2 707 prírodným požiarom s rozlohou viac ako 30 hektárov, pričom požiare spálili 786 316 hektárov pôdy (viac ako trojnásobok veľkosti Luxemburska). V porovnaní s predchádzajúcim rokom (416 413 hektárov) toto číslo výrazne stúplo. Z údajov za rok 2022 navyše vyplýva, že došlo k viac ako 250 % nárastu priemernej spálenej plochy pôdy, odkedy sa v roku 2006 začali zaznamenávať údaje na úrovni Únie. Prírodné požiare sa stali vážnym celoeurópskym problémom, ktorý postihuje nielen región Stredozemia, ale aj krajiny ako Česká republika, Nemecko a Slovinsko, čo dokazuje ich nedávna aktivácia mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany. Pozoruhodným príkladom je Švédsko, kde došlo k závažným prírodným požiarom v roku 2018. Celkovo 20 členských štátov zaznamenalo v roku 2022 viac spálených plôch, než je ich priemer za predchádzajúce roky.

Ako ukázali sezóny prírodných požiarov v posledných rokoch, environmentálne, klimatické, ekonomické a spoločenské straty spojené s týmito požiarmi sú obrovské. Len v roku 2022 spôsobili prírodné požiare ekonomické straty, ktoré sa odhadujú na viac ako 2 miliardy EUR, a emisie CO₂ v objeme viac ako 25 miliónov ton. Približne 35 % oblastí spálených v roku 2022 patrí do lokalít sústavy Natura 2000³.

Očakáva sa, že tento alarmujúci nárast výskytu prírodných požiarov v celej Európe bude v nadchádzajúcich rokoch pokračovať v dôsledku zmeny klímy. Predsedníčka Von der Leyenová sa touto obavou zaoberala vo svojom prejave o stave Únie v septembri 2022, v ktorom uviedla, že *„tieto javy sú však čoraz častejšie a intenzívnejšie, Európa bude preto*

¹ Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 924 – 947.

² So zreteľom na článok 28 ods. 1a rozhodnutia č. 1313/2013/EÚ sa odkaz na členské štáty chápe ako odkaz zahŕňajúci zúčastnené štáty, ako sú vymedzené v článku 4 bode 12 rozhodnutia č. 1313/2013/EÚ.

³ Natura 2000 predstavuje sústavu hlavných miest na párenie a oddych pre vzácne a ohrozené druhy a niektoré vzácne typy prirodzených biotopov, ktoré sú chránené samostatne, pričom zahŕňa územia pevniny aj mora všetkých 27 krajín EÚ. Cieľom tejto sústavy je zabezpečiť dlhodobé prežitie najvzácnejších a najohrozenejších európskych druhov a biotopov, ktoré sú uvedené v smernici o vtákoch (smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva), ako aj v smernici o biotopoch (smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín).

potrebovať väčšie kapacity. Preto dnes oznamujem, že na budúci rok zdvojnásobíme našu kapacitu v oblasti boja proti požiarom.“

V roku 2019 bola zmenou rozhodnutia⁴ zriadená európska rezerva kapacít rescEU na poskytovanie pomoci v mimoriadnych situáciách, v ktorých celkové existujúce kapacity na vnútroštátnej úrovni a kapacity vopred poskytnuté členskými štátmi do európskeho zoskupenia v oblasti civilnej ochrany nie sú schopné zabezpečiť účinnú reakciu na rôzne druhy katastrof alebo nepostačujú na jej zabezpečenie. Takéto kapacity boli vytvorené najmä v oblasti leteckého hasenia lesných požiarov a majú dopĺňať vnútroštátne kapacity⁵. Zatiaľ čo niektoré z týchto kapacít sú ľahko dostupné na trhu a možno ich zakúpiť pomerne rýchlo, zabezpečenie kapacít na letecké hasenie lesných požiarov je náročnejšie na čas. S cieľom zaistiť plynulý prechod na úplnú implementáciu kapacít rescEU bola Komisia počas prechodného obdobia pôvodne piatich rokov splnomocnená zabezpečovať financovanie na zaistenie rýchlej dostupnosti relevantných vnútroštátnych kapacít. Takisto sa spresnilo, že Komisia a členské štáty by sa mali usilovať o získanie dodatočných kapacít vrátane hasičských vrtuľníkov, aby mohli lepšie a efektívnejšie reagovať na riziko prírodných požiarov už v lete 2019⁶. Na základe vtedajšej trhovej štúdie uverejnenej 9. júla 2018, ktorá sa týkala aktuálne dostupných leteckých prostriedkov na hasenie lesných požiarov⁷, sa odhadovalo, že o päť rokov by mali byť najmä špecializované letecké prostriedky opäť prístupné na trhu, čo by umožnilo rozvoj stálej flotily. V článku 35 rozhodnutia sa preto na účely uplatňovania uvedeného prechodného ustanovenia zaviedol konečný dátum 1. januára 2025. Nedávny vývoj na trhu a konkrétnejšie absencia požadovaných vysoko špecializovaných leteckých prostriedkov na trhu však ukazujú, že na vývoj obojživelných leteckých prostriedkov na hasenie lesných požiarov je potrebný dlhší časový rámec (presahujúci rok 2024). Rokovania s výrobcom takýchto špecializovaných leteckých prostriedkov sú v záverečnej fáze a podľa jeho posledného uistenia by mala dodávka takýchto prvých lietadiel za dohodnuté náklady začať v roku 2026. Konečný dátum stanovený v článku 35 sa preto musí predĺžiť do konca súčasného VFR, t. j. do 31. decembra 2027. Toto obdobie by sa vzťahovalo na celé finančné krytie mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany v rámci VFR v súlade s článkom 19 ods. 1a.

Cieľom tohto návrhu je zabezpečiť rýchlu dostupnosť príslušných vnútroštátnych kapacít po období prírodných požiarov v roku 2024, keď sa skončí uplatňovanie súčasného prechodného ustanovenia. Aby sa mohli kapacity na letecké hasenie lesných požiarov nasadiť, zmluvy sa budú musieť pripraviť v dostatočnom predstihu, t. j. v roku 2024. Rozhodnutie je preto nevyhnutné zmeniť v súčasnom legislatívnom období, aby sa v roku 2024 mohli začať prípravy. Preto je naliehavo potrebné, aby spoluzákonodarcovia urýchlene rokovali o tomto cielenom návrhu.

⁴ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/420 z 13. marca 2019, ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany (Ú. v. EÚ L 77I, 20.3.2019, s. 1).

⁵ Medzi ďalšie oblasti rescEU patria okrem iného chemické, biologické, rádiologické a jadrové udalosti, rýchla zdravotná pomoc, ako aj doprava a logistika a núdzové dodávky energie.

⁶ Odôvodnenie 34 rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/420 z 13. marca 2019, ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany (Ú. v. EÚ L 77I, 20.3.2019, s. 1).

⁷ *A STUDY ON CURRENTLY AVAILABLE AERIAL FOREST FIRE FIGHTING ASSETS CONTRACT* (ŠTÚDIA O ZMLUVE O AKTUÁLNE DOSTUPNÝCH LETECKÝCH PROSTRIEDKOCH NA HASENIE LESNÝCH POŽIAROV), ECHO/2018/A1/396_01.

- **Súlاد s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Tento návrh sa týka výlučne predĺženia lehoty uvedenej v článku 35 rozhodnutia a nemá iný vplyv na podstatu uvedeného ustanovenia. Návrh je preto naďalej plne v súlade s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky.

- **Súlاد s ostatnými politikami Únie**

Cieľ tohto návrhu nie je v súčasnosti možné dosiahnuť žiadnym legislatívnym aktom v rámci iných politík Únie. Preto nedochádza k prekrywaniu s inými opatreniami v tejto oblasti politiky. Pozornosť sa však venuje zabezpečeniu úzkej koordinácie, konzistentnosti a komplementárnosti s opatreniami vykonávanými v rámci iných politík Únie. Návrh tiež vytvára synergie s inými oblasťami politiky, ako je adaptácia na zmenu klímy a nástroje v oblasti prevencie katastrof a znižovania rizika katastrof, ktorých cieľom je lepšie riešenie dôsledkov zmeny klímy.

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Právnym základom tohto návrhu je článok 196 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Únia má podpornú právomoc v oblasti civilnej ochrany. Primárnu zodpovednosť za prevenciu katastrof a za prípravu a reakciu na katastrofy nesú členské štáty. Jedným z dôvodov zriadenia mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany bolo, že rozsiahle katastrofy môžu presiahnuť kapacity v oblasti reakcie jedného členského štátu konajúceho samostatne. Základom je poskytovanie dobre koordinovanej a rýchlej vzájomnej pomoci medzi členskými štátmi. Cieľ návrhu nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov. To platí najmä vtedy, keď členské štáty čelia katastrofe alebo viacerým katastrofám s ďalekosiahlym vplyvom, ktorý presahuje ich kapacity a ktorý môže brániť vzájomnej pomoci medzi nimi. Akcia Únie v tejto oblasti preto zahŕňa riadenie situácií so silnou cezhraničnou a viacnárodnou/regionálnou zložkou, ktoré si vyžadujú celkovú koordináciu a zosúladené postupy prekračujúce vnútroštátnu úroveň. To zahŕňa poskytovanie kapacít, ako sú špecializované letecké prostriedky, ktoré môžu znížiť dôsledky prírodných požiarov. Medzi výhody patrí zníženie strát na ľudských životoch a environmentálnych, ekonomických a materiálnych škôd.

- **Proporcionalita**

Návrh neprekračuje rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie stanoveného cieľa a vychádza z existujúcich politík. Rieši konkrétny nedostatok, ktorý sa zistil po prijatí rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/420, ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany, a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/836, ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany, a navrhuje ciele riešenie. Administratívna záťaž Únie a členských štátov zostáva obmedzená, keďže súčasný návrh ju nemení.

- **Výber nástroja**

Vzhľadom na svoj obmedzený rozsah pôsobnosti sa návrh rozhodnutia, ktorým sa mení rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany, považuje za vhodný.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuplatňuje sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Po ničivých prírodných požiaroch v južnej a strednej Európe v roku 2022 zvolala Európska komisia 5. septembra 2022 v Bruseli neformálne zasadnutie ministrov zamerané na posilnenie pripravenosti a reakcie na prírodné požiare. Ministri, štátni tajomníci a generálni riaditelia pre civilnú ochranu z členských štátov rokovali o rýchlych a koordinovaných európskych opatreniach v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany zameraných na lepšiu ochranu Únie a jej občanov pred požiarom v roku 2023 a v ďalších rokoch. Vyjadrili najmä obavy v súvislosti s nedostatkom hasičských lietadiel a vrtuľníkov vo všetkých postihnutých krajinách, čo vytvára ďalší tlak na už vytvorenú sezónnu európsku bezpečnostnú sieť hasičských leteckých prostriedkov, ktorú spolufinancuje Komisia a ktorá je určená na dočasné preklenutie tohto nedostatku, kým nebude od roku 2026 k dispozícii nová stála európska flotila hasičských leteckých prostriedkov (nazývaná rescEU a pozostávajúca zo 14 stredne veľkých a ľahkých obojživelných lietadiel a deviatich stredne veľkých vrtuľníkov, ktorá doplní národné flotily). Dosiahol sa preto široký konsenzus o rozšírení existujúcej sezónnej európskej bezpečnostnej siete hasičských lietadiel financovaním začlenenia ďalších vrtuľníkov a ľahkých lietadiel v kľúčových európskych oblastiach od leta 2023. O tomto prístupe sa rokovalo aj na 49. neformálnom zasadnutí generálnych riaditeľov pre civilnú ochranu v Prahe v októbri 2022 a s členskými štátmi na technickej úrovni.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Pri príprave tohto návrhu sa Komisia opierala o externé odborné znalosti v oblasti prevencie prírodných požiarov, pripravenosti a reakcie na ne. Jedna z expertných skupín Komisie, konkrétne „expertná skupina pre skúsenosti získané z riešenia núdzových situácií“, sa stretla 10. až 11. januára 2023⁸. Medzi hlavné výsledky tohto stretnutia patrila konsenzus, že sezóna prírodných požiarov v roku 2022 bola jednou z najnáročnejších v dejinách Európy a že v celej Európe zjavne chýbajú letecké prostriedky na riešenie rastúceho počtu simultánných požiarov. Z analýzy nedostatkov, ktorú vypracovalo Koordinačné centrum pre reakcie na núdzové situácie, vyplýva, že v období, keď členské štáty otvorene žiadali o pomoc, denne chýbali v priemere štyri lietadlá, pričom počas niektorých dní aktívneho obdobia prírodných požiarov to bolo až desať lietadiel. Experti uznali jasnú potrebu zaistiť väčšie množstvo prostriedkov na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni Únie.

- **Posúdenie vplyvu**

Vzhľadom na technický a naliehavý charakter tohto návrhu nebolo vykonané žiadne posúdenie vplyvu. Návrh (zainteresované strany sa zhodli na predĺžení uplatňovania ustanovenia) však čerpal z poznatkov získaných počas sezóny prírodných požiarov v roku 2022, ktoré boli identifikované v úzkej spolupráci s príslušnými zainteresovanými stranami na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni Únie. To prispelo k posúdeniu vplyvu navrhovanej politiky, ktorá rozšíri súčasnú prax.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Neuplatňuje sa.

⁸ [Register expertných skupín Komisie a podobných subjektov \(europa.eu\).](https://register.consilium.europa.eu/doc/serve/-/lang/sk?uri=REG%2F2023010901)

- **Základné práva**

Neuplatňuje sa.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Od roku 2023 by prechodná flotila rescEU mala pozostávať celkovo z 22 lietadiel a 4 vrtuľníkov. Túto úroveň kapacity flotily je nevyhnutné zachovať do konca súčasného VFR (t. j. do 31. decembra 2027). Vzhľadom na celkové investície do leteckej flotily na boj proti lesným požiarom možno odhadovaný vplyv na rozpočet zohľadniť v rámci existujúceho finančného krytia mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

V článku 34 rozhodnutia sa uvádza, že opatrenia, na ktoré sa poskytuje finančná pomoc, sa pravidelne monitorujú s cieľom sledovať ich vykonávanie. Komisia musí zhodnotiť uplatňovanie uvedeného rozhodnutia a predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o priebežnom hodnotení a správu o *ex post* hodnotení, ako aj oznámenie o účinnosti, nákladovej efektívnosti a pokračovaní vykonávania rozhodnutia. Tieto hodnotenia by mali byť založené na ukazovateľoch stanovených v článku 3 rozhodnutia. V súčasnosti prebieha hodnotenie, ktoré by malo byť v súlade s článkom 34 ods. 3 rozhodnutia dokončené do decembra 2023.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Neuplatňuje sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Touto legislatívnou iniciatívou sa navrhuje predĺžiť konečný dátum obdobia stanoveného v článku 35 uvedeného rozhodnutia do 31. decembra 2027.

Návrh

ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa mení rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 196,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru⁹,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov¹⁰,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) V rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady č. 1313/2013/EÚ¹¹ sa vymedzuje právny rámec rescEU. Kapacity rescEU sa zameriavajú na poskytovanie pomoci v mimoriadnych situáciách, v ktorých celkové existujúce kapacity na vnútroštátnej úrovni a kapacity poskytnuté členskými štátmi do európskeho zoskupenia v oblasti civilnej ochrany nie sú schopné zabezpečiť účinnú reakciu.
- (2) S rastúcimi teplotami a dlhšími obdobiami sucha sa zvyšuje aj riziko rozsiahlejších prírodných požiarov v Európskej únii, pričom tieto požiare sú čoraz častejšie a intenzívnejšie. Hlavným nedostatkom, ktorý predstavuje pre Úniu závažnú operačnú výzvu v boji proti simultánnym prírodným požiarom, je aj naďalej obmedzená dostupnosť špecializovaných kapacít v oblasti reakcie vrátane obojživelných kapacít na letecké hasenie prírodných požiarov.
- (3) Vzhľadom na potrebu zachovať flexibilitu, ktorú umožňuje článok 35 rozhodnutia č. 1313/2013/EÚ v období do „1. januára 2025“, je nevyhnutné predĺžiť tento konečný dátum do „31. decembra 2027“, aby sa zaistilo, že Únia dokáže zabezpečiť dodatočné letecké kapacity rescEU v rámci mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany, kým sa postupne nezriadi stála európska letecká flotila na boj proti lesným požiarom.
- (4) Rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ by sa preto malo zodpovedajúcim spôsobom zmeniť,

⁹ Ú. v. EÚ C , , s. .

¹⁰ Ú. v. EÚ C , , s. .

¹¹ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 1313/2013/EÚ zo 17. decembra 2013 o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 924).

PRIJALI TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Zmena

Rozhodnutie č. 1313/2013/EÚ sa mení takto:

1. V článku 35 prvom odseku sa dátum „1. januára 2025“ nahrádza dátumom „31. decembra 2027“.

Článok 2

Nadobudnutie účinnosti

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 3

Adresáti

Toto rozhodnutie je určené členským štátom.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predseda/predsedníčka*

*Za Radu
predseda/predsedníčka*